JOHANNA SPYRI (1827–1901) este o autoare elvețiană. A petrecut multe veri din copilărie în cantonul Graubünden, ale cărui peisaje avea să le zugrăvească în cărțile ei.

Poveștile cu Heidi au devenit celebre prin descrierile vii ale peisajelor de munte. Autoarea a declarat că le-a scris „pentru copii și pentru cei care iubesc copiii".

Johanna Spyri a redactat *Heidi, fetița munților* în numai patru săptămâni. Cu firea ei veselă și zburdalnică, Heidi, unul dintre cele mai cunoscute personaje din literatura pentru copii, reușește să lege prietenii cu toți cei pe care îi întâlnește, inclusiv cu caprele duse la păscut de ciobănașul Peter, care nu vor să se mai dezlipească de ea.

EBRIS

JOHANNA SPYRI

Heidi, fetița munților

Repovestită în limba română
de Jean Grosu

Ilustrații de Sonja Wimmer

Ediția a IV-a

arthur

LIBRIS | We know books

Cuprins

Partea întâi

1. Spre munții înalți 7
2. La bunicul 23
3. La pășune 33
4. La bunica 50
5. Doi oaspeți 69
6. Un nou capitol și alte întâmplări 82
7. O zi furtunoasă pentru domnișoara Rottenmeier 94
8. În casa Sesemann e zarvă multă 113
9. Stăpânul casei află niște lucruri nemaipomenite 128
10. O bunică 137
11. Heidi câștigă și pierde 151
12. În casa Sesemann umblă strigoii 159

13. O seară de vară la munte 176
14. Când toate clopotele bat 200

LIBRIS | We know books

Partea a doua

1. Pregătiri de călătorie 221
2. La cabană sosește un singur oaspete 232
3. Răsplata 247
4. Iarna la Dörlfi 259
5. Sosesc prietenii 280
6. Viața la munte merge înainte 302
7. O minune la care nimeni nu se aștepta ... 316
8. Se despart, dar își spun „la revedere“ 329

LIBRIS | We know books

1 | Spre munții înalți

Din veselul sat Mayenfeld, o potecă suie, printre pajiști și livezi, spre poalele munților ce domină din această parte întreaga vale. Se și simte aici mirosul pătrunzător al ierbii de munte, căci poteca e abruptă și se pierde sus, în pășunile alpine.

Într-o dimineață senină de iunie, o munteancă tânără și voinică, ducând de mână o fetiță cu obrajii aprinși, pășea încet pe această potecă. Fetița să fi avut cinci ani, dar adevărata ei statură era greu de ghicit, căci, în ciuda soarelui ce începuse să dogorească, purta două sau chiar trei rochițe, iar peste ele un șal gros de bumbac, de culoare roșie. Înfofolită astfel și încălțată cu pantofi groși, bătuți cu ținte, părea mai voinică – o făptură durdulie care se cățăra anevoie pe povârnișul abrupt.

Drumețele noastre lăsaseră în urmă valea cam de o oră, când pătrunseseră în micul cătun Dörfli, aflat la jumătatea distanței dintre Mayenfeld și imașuri. Era satul natal al tinerei muntence.

UBBIS | We know books

Sătenii o recunoscură numaidecât, iar porțile și ferestrele începură să se deschidă la tot pasul în calea ei; o strigau, o chemau – ea le răspundea tuturor, fără să se oprească însă, înainte de a ajunge în dreptul ultimei dintre căsuțele risipite ale pitorescului cătun. Aici o voce îi strigă din pragul unei uși deschise:

— Stai puțin, Dete. Dacă mergi mai sus, te-aș însoți o bucată de drum, ce zici?

Dete se opri; în clipa aceea, fetița își trase mânuța din mâna ei și se așeză pe jos.

— Ești obosită, Heidi? o întrebă tovarășa ei de drum.

— Nu, dar, știi, mi-e cald, răspunse fetița.

— Ei, dacă îți mai dai un pic silința și mai întinzi și tu nițel pasul, într-o oră suntem sus.

O tânără rotofeie și drăgălașă țâșni deodată din căsuța cu pricina și li se alătură drumeților noastre. Fetița se ridică și porni în urma femeilor, care se apucară să discute cu însuflețire, forfecându-i pe toți locuitorii cătunului și pe cei din împrejurimi.

— Da' unde-o duci pe copila asta, Dete? întrebă la un moment dat nou-venita. Nu e cumva micuța orfană rămasă după sora ta?

— Ba da, ea e și o duc la Unchiul, unde va rămâne.

— Ce tot spui? Ți-ai pierdut mințile, Dete?! Cum poți să faci una ca asta? Pun mâna în foc că bătrânul nici n-o să vrea să audă de așa ceva și o să te gonească.

— Cu neputință. E bunicul fetiței și e de datoria lui să facă și el ceva pentru ea. Până azi, am ținut-o la mine, dar te asigur, Barbel, că n-o să pierd din pricina ei slujba ce mi se oferă. Acum e rândul bunicului să facă ceva.

— Da, mă rog, dac-ar fi un om ca toți oamenii, nici vorbă că și-ar face datoria, reluă cu glas pripit durdulia Barbel, dar îl știi cum e. Ce să facă el cu un copil, și, unde mai pui, atât de mic!

— La Frankfurt am găsit un loc grozav, la niște persoane care au fost la băi, vara trecută. Camera lor era la etajul meu și eu i-am servit tot timpul. Ar fi vrut încă de atunci să mă ia cu ei, dar nu eram liberă. Anul ăsta au venit din nou, și de data asta m-am aranjat în așa fel încât să le pot fi pe plac...

— Oricum, eu una n-aș vrea să fiu în pielea bietei copile! strigă deodată Barbel. Nimeni nu știe ce se petrece cu moșneagul acela din creierii munților. Nu vrea să aibă de-a face cu cei din jur, nu dă cu anii pe la biserică și când, o dată pe an, se învrednicește să coboare din bârlogul lui, cu bâta în mână, toți îl ocolesc și se tem de el. Cu

sprâncenele lui sure și cu barba lungă de un cot, seamănă atât de mult cu un sălbatic fioros, încât, zău, ți-e și frică să dai ochii cu el.

— Și totuși, spuse Dete cu încăpățânare, e bunicul fetiței și va trebui să aibă grijă de ea. De altfel, sunt sigură că n-o să-i facă niciun rău, nu de alta, dar el e răspunzător de soarta copilei, și nu eu...

— Tare aș vrea să știu, reluă Barbel, plină de curiozitate, ce are pe cuget acest Unchiaș din moțul munților, de se uită la oameni atât de urât și se ascunde acolo în cotlonul lui, singur cuc. Se spun tot felul de povești pe seama lui. Tu, Dete, cred că știi o mulțime de lucruri despre el, de la soră-ta, nu-i așa?

— Bineînțeles, dar n-am de gând să suflu nimic. Atâta mi-ar mai lipsi, să afle moșneagul.

Barbel voia de mult să afle mai multe despre Unchiașul din munți, despre moșneagul cu fața atât de aspră, care trăia retras acolo, în singurătatea lui, și despre care oamenii nu cutezau să vorbească decât pe ascuns.

De ce toată lumea îi spunea „Unchiașul din creierii munților" sau „Unchiul din munți"? Doar nu putea fi unchiul întregului sat!

Barbel se măritase și se statornicise de puțin timp în Dörfli și nu știa o mulțime de lucruri despre oamenii din sat și din împrejurimi. În schimb Dete, pe care o cunoștea bine, se născuse în Dörfli și trăise aici, împreună cu mama ei, până în urmă cu un an.

La moartea mamei, Dete se angajase cameristă la un hotel din Răgaz. De acolo venise ea în dimineața asta, cu copilul. Până la Mayenfeld le adusese un prieten, într-un car cu fân.

Barbel nu voia cu niciun preț să piardă prilejul de a mai afla câte ceva despre bătrânul Unchi din munți. Își strecură prietenos brațul pe sub brațul Detei și începu:

— Spune-mi, Dete, întotdeauna a fost bătrânul atât de sălbatic și de temut?

— Habar n-am. De unde să știu? Moșul are acum șaptezeci de ani, iar eu abia am împlinit douăzeci și șase. Cu toate astea, dacă nu mi-ar fi teamă că o să le aud repetate în toată valea, ți-aș spune bucuroasă unele lucruri, căci, vorba ceea, maică-mea și cu el erau amândoi din Domleschg.

— Cum adică, făcu Barbel jignită, tu nu crezi că aș fi în stare să păstrez un secret? Te asigur că n-o să-ți pară rău dacă o să-mi spui.

— Bine, dar bagă de seamă, o vorbă să nu sufli!

Și Dete își întoarse privirea spre a se convinge că Heidi n-o putea auzi. Copilul însă ia-l de unde nu-i – de câteva clipe se desprinsese de cele două

femei, iar acestea, în toiul aprinsei discuții, nici nu-i simțiseră lipsa.

Dete se opri, pe poteca șerpuitoare nu era nimeni și se putea vedea pe ea până la Dörfli.

— Uite-o! strigă deodată Barbel, arătând spre un povârniș destul de îndepărtat. Uite-o, se cațără la deal cu Peter, paznicul de capre, și cu turma lui. De ce o fi urcând azi atât de târziu? Dar, de fapt, cu atât mai bine, în felul ăsta, cel puțin o s-o poată supraveghea în timp ce noi stăm de vorbă.

— Pe fetița asta nu-i nevoie s-o păzească nimeni. Nu-i proastă deloc pentru cei cinci ani ai ei, știe să deschidă ochii și să tragă învățăminte din tot ce vede în jur, și asta o să-i prindă bine odată, căci, vorba ceea, bătrânul nu mai are nimic, are doar două capre și cabana lui de munte.

— Înainte era mai bogat? întrebă Barbel.

— Păi, cred și eu, răspunse Dete cu repeziciune. Avea una dintre cele mai frumoase gospodării din Domleschg. Singurul lui frate, mai tânăr, a fost un băiat cuminte și așezat. În schimb el, fratele mai mare, a făcut-o pe domnul și a risipit toată averea la joc și băutură, în tovărășia unor oameni de proastă reputație. Părinții lui au murit de supărare, iar fratele pe care, de asemenea, îl ruinase a părăsit țara, și de atunci nu se mai știe nimic de el. Unchiul, căruia nu-i mai rămăsese decât proasta reputație, a dispărut și el, fără urmă. Mai târziu, s-a aflat că se angajase la Neapole ca soldat, și zece sau cincisprezece ani nu s-a mai auzit de soarta lui. Și pe urmă, într-o bună zi, s-a arătat din nou în sat, cu un băiețandru, pe care a încercat să-l aducă în familie, dar toate ușile i-au fost închise. Așa stând lucrurile, s-a supărat foc și s-a jurat să nu mai calce niciodată în Domleschg. Atunci s-a stabilit el aici, la Dörfli, cu fiul său. Se zice că nevasta lui ar fi fost elvețiană și ar fi murit la puțin timp după nașterea copilului. Se pare că a venit înapoi cu ceva bani, căci pe Tobias, fiul lui, l-a dat să învețe meseria de dulgher. Băiatul, fire blajină și harnic de felul lui, era iubit de toți sătenii. Nu la fel se poate spune despre taică-său, de care toată lumea se temea, căci îi mergea vestea că ar fi dezertat de la militărie, după ce ar fi făcut și alte grozăvii. Dar noi ce puteam face, era ruda noastră, mama lui și bunica mamei mele au fost surori bune, așa că n-am avut încotro și l-am primit printre noi și toți îi spuneam Unchiul. Cum dinspre mamă suntem înrudiți cu aproape tot satul, niciodată nu i s-a spus în Dörfli altfel și, după ce s-a retras acolo sus, în singurătatea lui, a devenit pentru toată lumea „Unchiul din munți".

— Și Tobias? întrebă Barbel, foarte interesată.

— Ai puțină răbdare, nu pot să-ți spun totul deodată. Așadar, Tobias, după ce a isprăvit ucenicia la Mels, s-a întors în Dörfli și s-a însurat cu sora mea Adelheid. El o iubea de mult și au fost foarte fericiți împreună. Numai că fericirea lor a durat prea puțin. La doi ani după căsătorie, în timp ce dădea o mână de ajutor la o construcție, lui Tobias i-a căzut o grindă în cap și l-a lăsat mort pe loc. Adelheid nu și-a mai putut reveni. Prea sănătoasă nu fusese ea niciodată și, astfel, au îngropat-o la câteva săptămâni după moartea soțului ei. S-a vorbit mult despre această nenorocire și oamenii nu s-au sfiit să spună că în această tristă poveste trebuia văzută pedeapsa pe care Unchiul și-o atrăsese prin nelegiuirile lui. Pastorul însuși i-a vorbit din suflet, cerându-i să se căiască, dar Unchiul, ce crezi, s-a închis și mai mult în el și a devenit și mai sălbatic. Nu mai vorbea cu nimeni; de altfel, toți îl ocoleau și fugeau când dădeau ochii cu el. Într-o zi a dispărut cu totul, apoi s-a aflat că s-a aciuat în munți, de unde nu mai voia să coboare. De atunci trăiește acolo, departe de Dumnezeu și de oameni. Pe fetiță am luat-o la noi, nu avea pe atunci decât un an. Vara trecută, după moartea mamei, când m-am dus la Răgaz să muncesc, am dat copilul în gazdă la bătrâna Ursula Pfaffer. Acum însă, când plecarea mea la Frankfurt e hotărâtă pentru poimâine, nu mai pot să am grijă de ea.

— Și vrei s-o lași la Unchiul din munți? Mă întreb ce-i în capul tău, Dete, spuse Barbel pe un ton dojenitor.

— Și ce vrei să fac? întrebă Dete mirată. Eu una mi-am făcut datoria. Doar n-oi fi vrând să iau cu mine la Frankfurt un copil de cinci ani? Dar tu, tu de fapt unde mergi, Barbel?

— Gata, am ajuns, răspunse Barbel. Am ceva de vorbit cu mama lui Peter, paznicul de capre. Știi, în timpul iernii toarce pentru mine. Drum bun, Dete, și noroc!

Dete strânse mâna tovarășei de drum și rămase pe loc s-o urmărească din ochi până la micuța cabană cafenie, aflată la câțiva pași de marginea potecii. Cabana, ce se înălța la jumătatea drumului dintre sat și pășuni, era atât de veche și atât de dărăpănată, încât marele ei noroc era văgăuna în care se adăpostea. Când vântul sufla cu putere, toate scârțâiau și trosneau în ea, din încheieturi: ușile, ferestrele și chiar grinzile din acoperiș. Dacă s-ar fi aflat undeva în vârful muntelui, vântul ar fi smuls-o din pământ și ar fi prăvălit-o la vale.

Aici locuia Peter căprarul, un băiat de unsprezece ani, care dis-de-dimineață cobora în Dörfli să ia caprele spre a le duce la păscut. Abia spre seară

LIBRIS | We know books

se întorcea el în sat, cu caprele lui. Ajuns în piață, vâra două degete în gură și șuiera și, la acest semnal, copiii satului dădeau fuga din toate părțile să-și ia acasă caprele; era, de altfel, singurul moment al zilei când Peter se simțea mai aproape de semenii lui. Acasă, ce-i drept, le avea pe mama și pe bunica oarbă și săracă, dar cum el pleca în zori și nu se întorcea în vatră decât seara târziu, nu-și petrecea acasă, unde s-ar mai fi putut bucura de tovărășia altor copii, decât timpul cât să-și bea laptele și să mănânce o bucată de pâine, și noaptea, când dormea. Tatăl lui, și el căprar în tinerețe, murise cu câțiva ani în urmă, răpus într-un accident de muncă, în pădure; mama, Brigitte, era cunoscută pretutindeni sub numele de Căprăreasa, iar bătrânei îi spuneau cu toții, simplu, bunica.

Dete așteptă zece minute bune; văzând că nu se mai arată copiii, urcă un pic mai sus și privi în jur, dând semne de nerăbdare. Între timp, copiii se abătuseră din drum, căci Peter cunoștea bine toate locurile unde caprele găseau tufe și smocuri de iarbă fragedă și aromată și, pentru a le duce într-acolo, nu se dădea în lături de la niciun ocol.

La început, fetița îl urmări anevoie, sufocându-se în îmbrăcămintea ei prea groasă. Nu scotea însă o vorbă și se uita cu uimire când la Peter, care zburda desculț pe pajiștea verde, când la caprele ce se cățărau sprintene, cu picioarele lor subțiri, pe panta abruptă, strecurându-se ușor printre stânci și tufișuri.

Deodată, Heidi se așeză pe jos și, după ce-și scoase la iuțeală pantofii și ciorapii, se ridică din nou și începu să tropăie de bucurie; își scoase apoi șalul și rochia de duminică pe care mătușa Dete i-o pusese peste cea de toate zilele, ca să nu aibă nimic de dus. Când se dezbrăcă și de cea de-a doua rochie, rămase numai într-o fustiță, iar brațele goale îi ieșeau din mânecile scurte ale cămășuței. Împături totul cu grijă și se apucă să sară și ea în urma caprelor, alături de Peter, la fel de sprintenă ca întreaga turmă.

Peter nu apucase să vadă această schimbare, dar, când o zări pe Heidi în noua ei ținută, se strâmbă și întoarse capul într-o parte. Uimirea lui crescu și mai mult văzând grămăjoara aceea de haine; căscă gura până la urechi, dar nu suflă o vorbă. Heidi se simțea acum nespus de ușoară și de liberă și avea un chef nestăvilit să stea de vorbă cu Peter, care se văzu silit să răspundă la nenumărate întrebări. Fata voia să știe tot: câte capre are, unde le duce și ce face toată ziulica acolo sus?

Și așa, din vorbă în vorbă, ajunseră în cele din urmă la cabană, nu departe de locul unde îi aștepta Dete. Cum îi zări, Dete strigă uluită: